

DE PLATE

v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE.

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. N 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 21

Nr. 2

MAAND februari 1992

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

A. VAN ISEGHEM

IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER

J.P. FALISE

H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

SECRETARIS

J.B. DREESEN

Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

REKENING

750-9109554-54 of
000-0788241-19

IN DIT NUMMER

- blz. 41 : J.P. FALISE : Bespreking Licenciaatsverhandeling "Verandering en continuïteit van het politiek personeel".
- blz. 43 : J.B. DREESEN : Wat is een "ambacht" en wat is een "begin" ?
- blz. 44 : G. BILLIET : Gedateerde huizen in Oostende.
- blz. 49 : D. FARASYN : De eerste Oostendse patissiers waren Zwitsers.
- blz. 52 : R. VERBANCK : Boekbespreking : Hugh Popham - A damned cunning fellow. The eventful life of Home Popham.
- blz. 58 : I. VAN HYFTE : Gekibbel rond gezondheidsproblemen.
- blz. 59 : G. VANDAMME : Wanneer werd een sluis gebouwd op de Ste. Catharinakreek ?
- blz. 61 : A. VAN CAILLIE : De fotografie te Oostende tot 1914.
F. DUFAIT : Verleden en heden van het molenaarshuis.
- blz. 63 : A. SWYNGEDAUF : Ostendiana.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn

De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort

FEBRUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht met dia's die doorgaat op

donderdag 27 februari 1992 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6,

Het onderwerp : 50 JAAR OOSTENDSE CARFERRIES

De spreker : de heer Ferdinand GEVAERT, Secretaris van de Confrerie van het Vynckx en Woutermansambacht.

Iets meer dan 50 jaar geleden voer de eerste carferry, het stoomschip "LONDON-ISTAMBUL", vanuit Oostende naar Dover. Sinds die eerste reis op 30 juli 1936 heeft het carferryverkeer een hele ontwikkeling gekend. Waar vroeger de Oostende-Doverlijn slechts gedurende de zomermaanden een autoveerdienst verzorgde, als aanvulling van de 7 pakketboten die de regelmatige dienst uitmaakten, zijn het nu, begin 1992, uitsluitend carferries die de dienst uitmaken.

Aan de hand van woord en beeld wordt U de ontwikkeling van de Carferrydienst gebracht. Hierbij wordt niet alleen de conceptie van de schepen behandeld, maar ook de hieraan gekoppelde laad- en losinstallaties aan de wal te Oostende.

Ons effectief lid de heer Ferdinand GEVAERT voorstellen is water naar de zee dragen, daar hij voor de Kring reeds diverse typisch Oostendse voordrachten, thematentoonstellingen en bijdragen in ons tijdschrift bracht.

Minder geweten is dat hij reeds 32 respectabele jaren in dienst is bij de R.M.T. (en de vroegere Oostende-Doverlijn), dat hij de bouw van onze nieuwe "Prins Filip" op de werf van "kiel tot de mastkloot" volgde en dat hij tussen 1978 en 1989 in "Schuttevaar" (het inmiddels verdwenen personeelstijdschrift van de R.M.T.) in 56 afleveringen (250 bladzijden) een rijk gedocumenteerde geschiedenis van de "Haven van Oostende" bracht.

Hij spreekt dus als kenner van de vis. Met de evolutie van de R.M.T. in het vooruitzicht op de CHUNNEL is dit een onderwerp met actuele inslag dat U niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

MAART I - ACTIVITEIT. Wandelvoordracht

Als inleiding tot de maart-activiteit organiseren we op

zaterdag 14 maart 1992 om 14u30

een bezoek aan de PEPERBUSSE en aan het PRAALGRAF van Koningin Louise-Marie.

Dank zij de inzet van de heer Pierre CLAES en de werkgroep van de Peperbusse werd van dit oudste Oostendse monument een klein maar aantrekkelijk museum gemaakt, de moeite waard om bezocht te worden.

Het praalgraf van onze eerste koningin is een welgekend maar weinig bezocht monument. Het loont dan ook de moeite om na het bezoek aan de Peperatoren hier even aan te lopen voor een nadere kennismaking.

HUIZEN en MENSEN
in de
ADOLF BUYLSTRAAT

(1604 - 1990)

* * * * *

DEEL.I verschijnt aanvang februari 1992 en heeft tot inhoud:

- Een algemene overzicht van de geschiedenis van de Adolf Buylstraat vanaf 1604 tot in 1799.
- De hersamenstelling van de huisnummering in de Adolf Buylstraat van bij haar ontstaan, in 1796, tot op heden.
- Het verhaal van elk huis en haar inwoners op de noord- en zuidzijde van de straat, vanaf de Christinastraat tot aan het Wapenplein. (nrs 1 tot en met 13.AB. en nrs 4 Wpl tot en met nrs 18a.b.c.AB)

*

De kroniek van de Adolf Buylstraat zal verder gezet worden in :

- DEEL.II -De Adolf Buylstraat van 1800 tot in 1899.
-Huizen en mensen in de Adolf Buylstraat van de Hert- tot aan de Christinastraat.(nrs 15 tot 31.AB § 42 tot 20.AB)
- DEEL.III -De kroniek van de Adolf Buylstraat van 1900 tot in 1991.
-Huizen en mensen in de AB.van aan het Marie-Joséplein tot aan de Hertstraat.(7.Mjpl-44.AB § 33 - 53.AB)

* * * * *

Het doel vooropgesteld bij het verwezenlijken van dit werk, kan als volgt samengevat worden:" met de nog beschikbare geschiedkundige gegevens, het vastleggen op een objektieve en daadwerkelijke wijze van de gebeurtenissen voorgevallen in de Adolf Buylstraat sedert haar ontstaan."

Gezien de rijkdom aan gegevens zal de, Kroniek van de Adolf Buylstraat, in 3 delen verschijnen. Het werk zal in beperkte oplage gepubliceerd worden.

* * * * *

1903

Toen het beleg eindigde, in 1604, ving de heropbouw van het totaal vernield Oostende aan. Destijds ontstond de Adolf Buylstraat. Naar de volksmond werd het de Nieuwpoort-straete. Deze benaming wijzigde met de jaren in West-straete. Logisch als men gaat bedenken, dat deze westelijk gerichte straat lange tijd de kortste weg was naar de West-poort.

Bij beslissing van de Gemeenteraad, op 23 november 1919, werd de Weststraat in Adolf Buylstraat omgedoopt.

Doorheen het geschiedkundig verhaal van de 63 huizen die de Adolf Buylstraat uitmaken, krijgen wij meteen inzicht over het verleden van onze Stad.

Pand na pand, ontsluit de kroniek van elk eigendom in de Weststraat weinig gekende feiten en werpt een nieuw daglicht op ons verleden. Zowel in de West- als in de Adolf Buylstraat waren de huizen de getuigen van menig geboorte en overlijden, feesten en drama's, ouvertures en falingen. Hier samengebundeld moeten deze feiten een beeld geven van ons heden en verleden.

Dit wordt dan ook het hoofdbestanddeel van dit werk.

de auteur: J.M. BEKAERT

Brusselstraat, 8. bus.6.
8400.OOSTENDE.

802335

Boekdeel I : prijs 795.fr

Beschikbaar vanaf 15 maart 1992.

INSCHRIJVINGEN :- Agence CASINO PARCK. -nr 8 Koningstraat.-Oostende.

- bij de auteur, iedere werkdag tussen 10 en 12.uur

PORT KOSTEN: afhaling in Agence CASINO PARCK

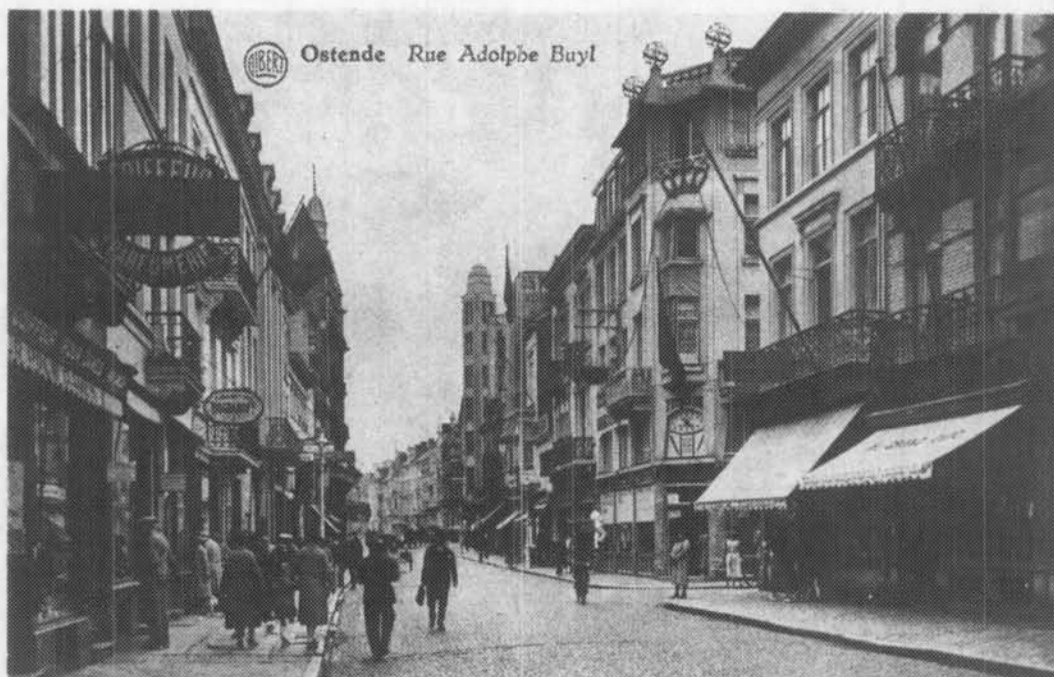
geen

- bij de auteur

geen

per post

120,-fr

1930

Voor de kennismaking bij de twee gelegenheden zorgt Uw dienaar. Wij verzamelen voor de Peperbusse om 14u15. De toegang is voor rekening van de Kring. Iedereen is welkom. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

VOORDRACHT

"Geloofskontakt Oostende" organiseert een openbare avond in zaal El Mar, Petrus en Paulusplein 6 te Oostende op 10 februari 1992, om 20 u. Prof. Dr. L. DEQUEKER spreekt over "Ezechiël de Jonghe, Joods makelaar in Oostende, einde 18e eeuw".

De Amsterdamse Jood Ezechiël de Jonghe (geboren in 1745) vestigde zich in Oostende in het kader van de commerciële expansie van de haven, in 1781. Reeds in november 1781 verkreeg hij burgerrij-rechten en was zo een van de eerste Joden in België die kon genieten van de zgn. "Judenreformen", en van het "Toleranzpatent" van Jozef II. Op 18 oktober 1782 werd hij aangesteld tot gezworen makelaar in koloniale waren en tabak.

Uit een vrijwel onbekend gebleven procesbundel in het R.A. van Gent blijkt dat Ezechiël de Jonghe betrokken werd in een rechtszaak over vervalste goudstaven. Hij werd gearresteerd maar kwam later vrij bij gebrek aan bewijzen.

Prof. Luc DEQUECKER (° Roeselare 1931) is hoogleraar Geschiedenis en Literatuur van het Jodendom aan de KU Leuven (Faculteit Letteren en Wijsbegeerte, Departement Theologie).

Ds. Alfons LAUREYS

LICENCIAATSVERHANDELING

In 1991 promoveerde Petra GUNST aan de RU Gent met een licenciaats-verhandeling over "Verandering en continuïteit van het politiek personeel. Burgemeesters en schepenen in het arrondissement Oostende van 1938 tot 1947. Met een vergelijkende studie van de repressie en epuratie in België en de Scandinavische landen".

In deze verhandeling wordt de evolutie van de burgemeesters en schepencolleges in de 27 gemeenten van het arrondissement Oostende tussen de gemeenteraadsverkiezingen van 1938 en 1946 onderzocht. Middenin deze periode lag immers de tweede wereldoorlog als belangrijk crisismoment. De centrale vraagstelling luidt dan ook : in hoeverre betekende Wereldoorlog II een breuk met of integendeel een verderzetten van de vooroorlogse stabiliteit binnen de gemeentebesturen ? Concreet leverde dit enkele vragen op zoals : wat gebeurde er met de in 1938 benoemde burgemeesters en verkozen schepenen bij het uitbreken van de oorlog ? Werden zij vervangen ? Zo ja, door wie en hoe ? Welke instanties beïnvloedden dit proces ? Wat gebeurde er na de bezetting, tijdens de repressie ?

Na de behandeling van de politiek-juridische achtergrond volgt een kwantitatieve en chronologische analyse van het lokaal gezags-wisselingsproces in het arrondissement Oostende. Schrijfster verwijst naar concrete situaties die in de gemeenten van het arrondissement plaatsgrepen. Enkel Oostende en Bredene werden aan een detailstudie onderworpen.

Een tweede thema waaraan in deze studie aandacht wordt besteed is de bestuurlijke situatie in de Scandinavische landen Noorwegen en Denemarken. Vooral de naoorlogse repressie en epuratie komen hier aan bod en worden met de Belgische toestanden vergeleken.

Deze onuitgegeven licentiaatsverhandeling kan bekomen worden door storting van 800 ₣ op rekening 979-3853862-57 van Petra Gunst, Gent, met vermelding "thesis".

Jean Pierre FALISE

HEEMKUNDIGE KURSUS

Het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde richt een cursus in voor heemkundigen, lokale historici, historisch en volkskundig geïnteresseerden en vooral voor jonge vorsers die zich graag wat beter wapenen voor hun historisch onderzoek van dorp, stad of gewest.

Programma :

- 7 maart 1992 : -Dr. Carine Dujardin : Orale geschiedenis. Nut en methode.
-Dr. F. Debrabandere : Middelnederlands : Middelvlaamse teksten lezen en begrijpen.
- 14 maart : Roger Verbeke : Militaire geschiedenis. Terminologie en organisatie vanaf de 16de eeuw (2 lessen).
- 21 maart : Dr. Jean Marie Lermyte : Methodiek van de gemeentemonografie (2 lessen).
- 28 maart : -Marc Ryckaert : Plannen en plattegronden van steden.
-Lucien Vanacker : Landbouwgeschiedenis.
- 4 april : -Geert Hoornaert : Armenzorg en gezondheidszorg.
-Dr. F. Debrabandere : Middelnederlands. Korrektheid van de op 7 maart opgegeven oefeningen.
- 11 april : Dr. jur. M. De Bruyne : Politieke geschiedenis van West-Vlaanderen.
Uitreiking van de certificaten en receptie.

De lessen zullen in de Torhoutse normaalschool worden gegeven, telkens op zaterdagmiddag van 14.00 tot 17.30 uur (pauze van 15.30 tot 16.00 uur met mogelijkheid van verfrissing). Parkeren kan op het domein.

De deelnemingsprijs bedraagt 1.250 ₣ voor de hele cyclus, syllabus inbegrepen. De syllabus is ook afzonderlijk te verkrijgen tegen de prijs van 700 ₣. Het bedrag dient te worden overgeschreven op rek. 000-0158746-54 van het WVKH, met vermelding "Kursus" of "Syllabus". De inschrijving wordt ingewacht voor 15 februari 1992.

WAT IS EEN "AMBACHT" EN WAT IS EEN "BEGIN"

door J.B. DREESEN

Op een recente voordracht over 's Heerwoutermansambacht hadden we het over de 35 AMBACHTEN waaruit het Brugse Vrije in de Middeleeuwen bestond, over 's HeerwoutermansAMBACHT (uiteraard) en over de indeling van deze ambachten in BEGINNEN.

Terecht kwam uit de zaal de vraag naar de juiste betekenis van een AMBACHT en een BEGIN. Het daaropvolgende antwoord willen we even op papier hernemen tot meerdere kennis van de niet aanwezigen.

Als in de Middeleeuwen een nieuwe polder op de zee gewonnen was, verkavelde de Graaf het gewonnen land onder diegenen die aan de inpoldering meegewerkt hadden, hetzij door dijkwerkers te leveren, hetzij door geldmiddelen ter beschikking te stellen.

Nadat de percelen toegewezen waren, moesten alle eigenaars van de nieuwe polder zich verenigen in een vereniging die men een WATERSCHAP noemde. Zij kozen, tussen die eigenaars, een bestuur. De leden van dit bestuur stonden in voor het onderhoud en het in stand houden van alles dat betrekking had tot het waterschap. Hierbij hoorde de waterkering en de waterlozing en ook het onderhoud van sluizen, bruggen en wegen.

Al de eigenaars van dat waterschap dienden, in verhouding tot hun eigendom een bijdrage te betalen voor het onderhoud van het gehele waterschap. Elk jaar bepaalde het bestuur hoeveel elke eigenaar per gemet (1 gemet = 44 aren) moest betalen. De bijdragen in de kosten werden het WATERGELD genoemd.

Alle percelen werden geregistreerd in een OMMELOPER (dit is een KADASTERBOEK). Op basis van de geregistreeerde percelen werd het watergeld bepaald en geïnd. De functionaris die belast was met het innen van het watergeld noemde de WAESSCHOUTETE of WAERSCHOUT (Waes is een oud-vlaams woord voor slijk, modder, land dat bij laag water droog viel). In feite was hij de MODDER of SLIJKSCHOUT. Naarmate dat de polder bevolkt geraakte moest er echter ook in een administratieve organisatie voorzien worden. Daardoor werd elke waterschap ook een administratieve omschrijving die men een AMBACHT noemde. Dit soort ambacht mag men niet verwarren met de gelijkaardige term die in de middeleeuwen gebruikt werd om de beroepsverenigingen aan te duiden zoals bijvoorbeeld het ambacht van de KUIPERS of de METSERS enz.

Aan het hoofd van zo'n administratief AMBACHT stelde de Graaf een AMBACHTSMAN dit is AMBTMAN, AMMAN ofte SCHOUT aan. Hij was de vertegenwoordiger van het landsheerlijk gezag, bepaald de graaf of de bisschop. Hij was de man die de geschillen beslechte en in civiele zaken recht sprak. Soms werden de functie van WAESSCHOUTEDE en SCHOUT door een en dezelfde persoon uitgeoefend.

Tot daar het AMBACHT. Nu het BEGIN.

De OMMELOPERS (lees kadasterboeken) omschrijven alle percelen van een WATERSCHAP en groeperen deze in "BLOKKEN". De grenzen van een blok, bestaande uit wegen, watergangen en/of dijken werden telkens aan het hoofd van een groep percelen uitvoerig beschreven waarbij de aanhef onveranderlijk luidde "DIT BEGHINT...".

In de oudste Ommelopers zijn deze blokken in de rand van het blad genummerd, zodat de gewoonte ontstond een bepaalde groep percelen

met een rangnummer aan te duiden. Onder invloed van de eerste woorden van de omschrijving sprak men toen van het "zoveelste begin". Vandaar dan ook dat men bij de indeling van 's Heerwoutermansambacht over 41 beginnen spreekt.

Bronnen

- E. GOTTSCHALCK dr. his. Historische Geografie van West-Zeeuws-Vlaanderen. Vol. I.
M. COORNAERT lic. his. Historische Geografie van het West-Vrije.

GEDATEERDE HUIZEN IN OOSTENDE

door Germain BILLIET

Huizen met een geboortedatum zijn rariteiten. Ze vormen niet 1% van het totaal aantal huizen in Groot-Oostende : 18.200 op 1.1.1989 (volgens 'n betrouwbare bron). In een "ongedateerd landschap" trekken ze dus de aandacht. Maar hoe lang nog ? Want ook die soort is met uitroeiing bedreigd. Als de slopershamer - bijzonder bedrijvig de laatste jaren - zijn werk gedaan heeft verrijst de nieuwbouw zonder chronologisch merkteken. Dat laatste kan ook verdwijnen als de gevel een beurt krijgt. Je kunt dat jammer vinden want die tatouage is een oriëntatie in de tijd. Ze getuigt over 't algemeen van de uitbreiding van de stad want op de bouwplaats stond er voordien (meestal) niets.

Gedateerde huizen vertoonden vaak een zekere standing. Maar daarover valt te discussiëren. In elk geval die mode is voorbij. Nieuwbouw krijgt al decennien geen geboortevlek mee.

Ten gerieve van het nageslacht heb ik hier een lijst aangelegd die mij vele wandel- en slenterpartijtjes heeft gekost. Daarbij heb ik heel wat geleerd o.a. dat onze stad een onoverzichtelijke rijkdom aan bouwstijlen vertoont en dat - zoals elders - ook in de ex-Koningin der Badsteden - een groot aantal huizen te verloederen staan.

Mijn inventaris is niet volledig : Stene-dorp en Zandvoorde heb ik niet uitgeplozen. Bovendien heb ik wellicht fouten gemaakt. Daarvoor vraag ik excuus.

Vooraleer mijn register voor te leggen, een paar opmerkingen. Oostende is schamel bedeed met historische gebouwen. Het bezit nog (ondergronds) een getuige van vóór het allesverwoestende beleg (1601-1604), nl. de grondvesten van de Peperbus (eerste steenlegging 20 juli 1478). Verder bestaat er nog een huis uit 1729 en een uit 1765. Moloch Constructor heeft veel opgeruimd.

Verdwenen zijn (na W.O. II) : de herberg "In 't Zeepaard" uit 1699 (Brabantstraat 8) en het trapgevelhuisje uit 1741 (Christinastraat 67).

Op de hoek van de Christina- en Langestraat (nu :Wiener Caffee) bevond zich tot 1989, een laag gebouw waarin sinds 1906 het café-restaurant "A la Pantoufle" huisde en na W.O. II de Van's-danszaal. Buiten op de schoorsteen stond duidelijk 1611, een onwaarschijnlijk vroege datum, zo kort na 't beleg (cf. A. Van Caillie, Oud Oostende in Beeld 5 (1991), nrs. 46 en 101).

Opgedoeft zijn ook het hoekhuis (Steenbakkersstraat-Nieuwpoortsesteenweg, nu Coiffure Capri) dat van 1892 dateerde. In dezelfde

Steenbakkersstraat 46 heeft, sinds enkele jaren, de gevelrenovatie het geboortjaar 1906 geschraapt.

Aan de H. Serruyslaan (hoek Poststraat) werd een hotel-restaurant uit 1905 in 1991 gesloopt. In de Distellaan 1 (bakkerij Beel) werd in 1990 een inspringend huis uit 1925, verbouwd, met verwijdering van het bouwjaar.

Er zijn natuurlijk veel meer verdwijningen geweest.

En nu de lijst : met straat, nummer, datum, eventueel benaming.

De oude stad, nl. dat piepklein gedeelte van Groot-Oostende tussen Zeedijk, Kaai, Jozef II straat, H. Serruyslaan.

Langestraat	24	1765	The old Coach House of Le Fiacre
	91	1901	
A. Buylstraat	een complex van 5 huizen uit 1906, nl.		
	26	(Hulpiau)	
	28	(New Marcel)	
	30	(Superparfum) bovenaan, bij de aanzet van de 3de verdieping, de datum	
	32	(Lautrec)	
	34	(Vandaele)	
		(cf. N. HOSTYN, de Architecten Ch. PIL en H. CARBON. De Plate, 1977, nrs. 4-8).	
St-Sebast.str.	11	1901	
Kapellestr.	99	1921	
	85	1887	
	84	1924	(alle drie tussen Jozef II str en Vindictivel)
Christinastr.	63	1928	Agence Van Beckevoort
	86	1902	Brouwershuis - Brouwerij Het Kruis
	133	1924	
Capucijnenstr.	12	1921	Café Toulouse
	13	1903	Den Artiest
	38	1912	Herberg Zeegeuzen
	42	1729	The Old Spanish Inn (vroeger : Au Château d'Espagne - mooie foto daarvan, uit 1935, in De Zeewacht van 30.08.91).
Kaaistraat	59	1909	Kunstgalerij De Ketelaere
Kerkstraat	27	1911	Ter Linden
Witte Nonnenst.	2	1928	(hoek Kaaistraat)

Hazegras

Op het Ernest Feysplein staan, aan de westkant van het Stedel. Techn. Instituut, acht terdoodveroordeelden die al tien jaar op hun executie wachten. In De Plate (1980, november) heeft Jan DREESEN, bewogen, op hun dramatische toestand gewezen.

Die huizen, in Vlaamse neo-rennaissance, vroeger het sieraad van het Vandersweep - alias E. Feysplein, dateren van 1901-1908. Van links naar rechts of van noord tot zuid :

nr 3 en nr 4 : 1908; nr 5 en nr 6 : geen datum; nr 7 = In den Koophandel : geen datum; nr 8 = Hotel de la Gare : 1901; nr 9 (hoek Oesterbankstraat) = In de Hoop, later Hotel Espérance : 1901. Aan de Zuidhoek Oesterbankstraat en de Smet de Naeyerlaan : vroeger Les Neuf Provinces, nu Pacific : 1901. De huizen aan de overkant

van het plein, de Smet de Naeyerlaan nrs 1, 3, 5, 7 en 9, in dezelfde tijd en in dezelfde stijl opgetrokken en door Jan DREESEN vermeld, zijn al geruime tijd gesloopt om plaats te maken voor de residentie Boekanier.

Verder op de de Smet de Naeyerlaan :

64	1929	Haar Verlangen
70	1929	
88	1933	

Verlaatstr. 30 1925

Van H. Serruyslaan-Stockholmstr. tot Petit Paris-Sportstraat

Stockholmstr.	23	1899	
	25	1899	
	27	1899	
Ieperstraat	23	1894	Den Overloop
	42	1903	
	35	1898	(in Romeinse cijfers - de gewezen Leopoldschool)
Gentstraat	9	1899	Villa Yvonne
	13	1899	Villa Louise
Pr. Stefaniepl.	29	1897	
Clementinapl.	26	1925	
	42	1912	
	44	1912	
Kemmelbergstr.	9	1895	
	13	1893	
	29	1891	Villa Magdeleine
	18	1892	
	20	1892	Villa des Camélias
	32	1896	Villa Tabora
Spilliaertstr.	6-8	1887	
Muscarstraat	5	1929	
	12	1906	
	17	1900	
	18	1901	
	20	1901	Lust in Hoven
	22	1901	Villa Neptune
	28	1902	Villa Michel-Henriette
	32	1902	
	34	1902	? (datum geschonden)
	36	1907	
	40	1909	
	38	1902	
	42	1905	
E. Laponstraat	6	1901	

Torhoutsestwg. tussen Leopold I plein en Petit Paris

	52	1900	Villa Elza
	54	1891	
	49	1902	
	78A	1893	restaur.-brasserie Petit Paris
Koninginnelaan	21	1900	
	27	1900	

Koninginnelaan	42	1899	
	44	1900	
	51	1911	Gewezen pension Willems
Wellingtonstr.	68	1903	
Velodroomstr.	9.9A	1900	
	48	1903	Beau Séjour
	56	1907	Villa Anna
	58	1907	Villa Yvonne
	64	1906	
	63	1906	
M. Theresiastr.	4	1900	Villa Corinne
	19	1902	Villa Roger
	54	1924	
Fr. Musinstr.	3	1901	
	19	1904	
Sportstraat	11	1924	
	13	1906	Villa Marie-José
	15	1906	
	19	1906	Villa Dora
	23	1904	
	27	1904 of 1906	Villa Nos Enfants
	31	1904	Villa Suzanne
	29	1906 ?	(overschilderd)

Van Petit Paris - Sportstraat tot Westerkwartier

Prinsenlaan	18	1930	Villa Simone
	22	1930	Villa Stéphanie
	24	1930	L'Escafe
	45	1935	
Frère Orbanstr.	30	1926	
	58	1928	Villa Jacqueline
Plantenstr.	6	1931	Villa Louise
	72	1928	Villa Marie-Louise
Oude Molenstr.	12	1927	
Moerasstr.	2	1929	Villa Edegar
Mac Leodplein	2	1946	
Leffingestr.	80	1927	
	200	1912	
Gerststraat	82	1924	
	84	1924	
	133	1931	
	135	1930	? (onduidelijk)
	67	1930	
Nieuwlandstr.	13	1935	
Stuiverstr.	172	1923	
Leeuwerikenstr.	16	1906	
Nijverheidstr.	54	1947	
Vrijheidstr.	14	1911	
Gelijkheidstr.	88	1934	
Torhoutsestwg.	250	1909	

Duivenhokstr.	28	1924	
	32	1924	
	42	1924	

Nieuwpoortsesteenweg

8	1885	Le Châtelet
16	1889	Hondenkapsalon
21	1894	't Kaashoekje
96	1925	
203	1925	
263	1926	
282	1930	Café Boxegem
371	1903	Villa Sylvie
487	1907	Kunstatelier G. Michiels
669	1907	Herberg De Welkom

Mariakerke

Vredestraat	51	1924	
Steense Dijk	709	1932	
Aartshertogstr.	77	1894	Villa Mon Rêve (cf. L. BOUQUILLON en W. PIETERS : Mariakerke, Aartshertogstr. 77 in Rond de kiosk, 2e jg. nr. 2, 1991, met 4 foto's)
Esdoornlaan	16	1934	Garage
Duinhelmstr.	31	1925	Villa Florence
Dorpstr.	69	1906	
Zeedijk	100	1899	Die villa (naast de Kraal) gebouwd enkele jaren vóór het meisjespensionaat (Sacré Coeur) werd eerst in 1968 door het Hog. Techn. Inst. aangekocht en tenslotte geïntegreerd in het complex van de Kath. Ind. Hogeschool (opgericht 1978).

Een lepel commentaar

1. Van de gedateerde huizen werd het gros gebouwd vóór 1914 en ongeveer een derde tijdens het interbellum. Na W.O. II trof ik er maar twee aan, nl. Mac Leodplein 2 uit 1946 en Nijverheidstr. 54 uit 1947. Dat laatste jaartal komt ook voor op de verbouwde vleugel van het Klein College in de Euphr. Beernaertstr. Die afkeer voor het aanbrengen van het bouwjaar wortelt blijkbaar in de existentiële angst om ostentatief te verouderen. Maar daartegen helpt toch geen kruid.

2. Je merkt duidelijk de westwaartse expansie van de stad in het laatste decennium van de 19e en in het eerste van de 20ste eeuw. Dateren is dan sterk in.

Stockholmstr. : 1899 - Ieperstr. : 1894-1903 -
 Gentstraat : 1899 - de twee "squares" : 1897-1912 -
 Kemmelbergstr. : 1891-1896 - Spilliaertstr. : 1887 -
 Euphr. Beernaertstr. : 1897-1899 - Muscarstr. : 12
 gedateerde huizen tussen 1900 en 1909 - E. Laponstr. :
 1901 - Koninginnelaan : 1899-1900 - Velodroomstr. :
 6 gedateerde huizen tussen 1900 en 1907 - M. There-
 siastraat : 1900-1902 - Fr. Musinstr. : 1901-1904 -
 Sportstr. : 7 huizen tussen 1904 en 1906.

Tot de "oudsten", aan het begin van de Nieuwpoortsestwg., behoren : Petit Paris (restaurant) 1893 - Le Châtelet 1885 - Nieuwpoortsestwg. 16 : 1889 en ibid. 21 : 1894. Verrassend vroeg verschijnen : Leeuwerikenstr. 16 : 1906 en Vrijheidstr. 14 : 1911.

De oudste "getuigen" uit het gewezen Mariakerke zijn : Zeedijk 100 : 1899 - Nieuwpoortsestwg. 371 : 1903 - ibid. 487 en 699, beide uit 1907 - en Dorpstraat 69 : 1906.

DE EERSTE OOSTENDSE PATISSIERS WAREN ZWITSERS

door Daniël FARASYN

Sinds eeuwen hebben bakkers onze voorouders voorzien van het dagelijks brood. Bij feestelijke gelegenheden zorgden zij er voor dat koeken, pasteien en taarten op tafels konden geplaatst worden.

Tot het einde van de 18e eeuw werd er in onze gewesten geen onderscheid gemaakt tussen de gewone bakkers die doorgaans brood uit hun ovens haalden en pasteibakkers die zich vooral toelegden op het opmaken van taarten.

Dit onderscheid kwam er eerst na 1780. Als hoofdoorzaak van het ontstaan van een aparte klasse van bakkers, de pasteibakkers, kan aangehaald worden de tijdelijk relatief hogere welvaart die onze streken toen kenden. Oostende b.v. werd toen overspoeld door rijke handelsslui die geld te over hadden voor luxeartikelen, o.m. taarten. Dank zij een grotere vraag naar gebak kon een groep banketbakkers ontstaan en zich handhaven. Ook niet vreemd aan deze scheiding ontstaan in het bakkersberoep was het feit dat Jozef II in 1783 een groot aantal kloosters opdoekte. In een aankondiging in de "Gazette van Gend" dd. 10 juli 1783 maakte de Gentse "suykerbakker" L. LAVENDY uit de Donkersteeg duidelijk een allusie op de impact van de kloostersluitingen op het ontstaan van een afzonderlijke pasteibakkersberoep. Hij liet weten :

"Dewijl de kloosters in welke men gewoon was tot het gerief van het publicq verscheyde slagh van suykergebak te maeken vernietigd zyn zo is 't, dat L. Lavendy aen een ider bekend maekt dat hy de volgende geleyen en confituren op het keurlykste toebereyd en voor eene redelyken prys met groot en kleyn gewigt het gemeen daarvan zal gerieven te weten; geley van genever- en kruisbessen, van krieken en framboisen, van groningappelen, van renetten, van barbarissen, van granaatappelen, van citroenen, van oragnieappelen, verscheyde van peiren, van quepeiren en meer andere, alle soorten van drooge confituren, fruyten in Franschen brandewyn, suykerkoeks-kens als van campanwortels, van anjelieren, van pruymkens en stuks-kens van que- en groeningsappelen alsook de volgende vloeybare banketten ofte confituren te weten confiture van abrikozen, van krieken, van violetbloemen, van framboisen, van orangniebloemen, van persiken, van druiven, van okkernoten, van queperen, van bergamotten, van mirabellen, van barbarissen, van reine claudee, van citroenen, van oragnieappelen en meer andere".

Hiermede maakte deze Gentse "suykerbakker" réclame bij een ruim publiek en bij pasteibakkers voor zijn rijk assortiment nodig voor het opmaken van allerhande fruittaarten (1).

De eerste "pataciers", "patissiers-confiseurs", "patissiers", "suykerbakkers" of "taartebakkers" die zich als dusdanig te Oostende

kwamen vestigen, waren zoals wij verder zullen zien, afkomstig uit Zwitserland, meer bepaald uit het plaatsje Laufen, in het canton Graubunden.

De eerste, die binnen onze stad een patisserie opende was Pierre D'ALBERT, uit Laufen. Hij vestigde zijn zaak op de N. kant van de Grote Markt, ten W. van de Hoge Wacht in een van de twee huizen die toebehoorden aan de We NEDONCHELLE. Omdat deze weduwe haar huizen wou vernieuwen was hij verplicht in juni 1786 dit pand te verlaten en zijn intrek te nemen op de N. kant van de Grote Markt in het derde huis ten Oosten van de Kattestraat. Dit huis werd al gauw bekend als "Maison des Pâtisseries Suisses" (2).

Aangemoedigd door het succes van zijn bedrijf opende P. D'ALBERT vanaf 1 november 1786 samen met een zekere CANTHENY een soort koffiehuis of "tea-room" in een huis van aannemer DOSSAER, gelegen op de Z.O. hoek van de Witte Nonnenstraat en de Kerkstraat, waar heel wat later het gekende huis "De Olifant" zich zou installeren (3).

Dit koffiehuis droeg oorspronkelijk de naam "Le Grand Caffe Suisse", wat later "Le triomphe du bon sens" en in 1791 "Le Grand Caffe Impérial".

In maart 1791 was er ruzie ontstaan in het "Maison des pâtisseries Suisses". Jean CANTHENY wou zijn twee medewerkers, Jean GROOTMAN en Chr. CADERAS de laan uitsturen, maar D'ALBERT kon het geschil beslechten (5). Deze CADERAS, ook afkomstig uit Laufen, was na een kort verblijf te Rijsel, in 1780 of 1783 te Oostende neergestreken (7) en (9).

Na de dood van D'ALBERT in 1791 droeg zijn weduwe de uitbating van het koffiehuis over aan J. CANTHENY (4). "Le Grand Caffe Impérial" verkeerde kort daarop in financiële moeilijkheden en sloot zijn deuren. Het ruime huis werd betrokken door de dochter van de eigenaar, Colette DOSSAER, die met de negociant, Michel FONTEYNE was gehuwd.

Op 5 juni 1792 richtte CADERAS samen met J. ARQUINT, eveneens uit canton Graubunden afkomstig, een vennootschap op, waarbij hij de uitbating van het "Maison des Pâtisseries Suisses" overnam samen met een zekere FORARMS, terwijl Jacques ARQUINT op 1 mei 1792 een patisserie opende op de W. kant van de Kapellestraat, twee huizen bezuiden het "Hotel de la Cour Impériale", het latere "Hôtel de la Marine", op de Z.W. hoek van de Ooststraat. J. ARQUINT had het grootste deel van dit huis voor 3, 6 of 9 jaren ingehuurd van Thérèse MELIS, weduwe J. VAN DER SLUYS (6).

In 1796 telde Oostende twee patisserieën door Zwitsers uitgebaat, nl. door CADERAS op de N. kant van de Grote Markt en door Jacques VAN GAROIS op de W. kant van de Kapellestraat (7).

Op 11 november 1796 zegde CADERAS het contract afgesloten met ARQUINT op en ging zich vestigen op de Z. hoek van de Sint-Sebastiaanstraat en de Kapellestraat in de "Sterre", dat naast het gelijknamig hotel in de Sint-Sebastiaanstraat gelegen was (8).

In 1798 vinden wij ARQUINT terug in de Kapellestraat nu samen met Courtaïn BONERAUD ook uit het canton Graubunden afkomstig, wijl CADERAS nog altijd op de hoek van de Kapellestraat en de Sint-Sebastiaanstraat verblijft (9).

Op 1 november 1801 verplaatste ARQUINT zijn pasteibakkerij naar de O. kant van de Kapellestraat in een huis dat hij voor 6 jaren en 6 maanden huurde van de We. DE BRAUWERE. Dit huis lag tussen

de huizen in van de negociant Lieven BAES en van apotheker Martin MENEGHEER dat op de N.O. hoek van de Zwarte Nonnenstraat stond. ARQUINT verkreeg hierbij de toelating om in dit huis een winkel uit te bouwen (11).

In 1815 was de 65-jarige CADERAS nog altijd werkzaam in zijn uitstekend gelegen bedrijf, dat nu in hoofdzake gerund werd door Richard ROCH, een 30-jarige patissier die CADERAS uit Laufen had laten overkomen en die met Barbara LEBRUN gehuwd was. ARQUINT en Cie waren uit de Kapellestraat verdwenen. Hun huis werd door de Oostendse bakker Jacob PRUYSSENAERE overgenomen. Een tweede taartebakker trof men aan op de Z. kant van de Sint-Sebastiaanstraat, 4 huizen ten W. van de Karnemelkstraat, Dominique PLANCO, maar deze was eerder confiseur en chocolatier dan patissier (10).

Het ontstaan van een afzonderlijke groep bakkers, die zich zelf als pasteibakkers bestempelden of als dusdanig aanzien werden heeft echter niet voor gevolg gehad dat andere bakkers-boulangers zich van het bakken van taarten onthielden. Aldus treft men in de inventaris bij de dood van Ls. Jos. VAN DE CASTEELE - vivant boulangier - opgemaakt in zijn huis op de W. kant van de Kaaistraat, tussen de Oost- en Witte Nonnenstraat in 1809 dat deze in zijn bakkerij beschikte over "323 figures de platre pour gateaux" (12).

Wanneer je straks wellicht je tanden zet in een smakelijk stuk taart, denk er even aan dat het Zwitsers waren, uit het bergachtig Graubunden, die voor iets meer dan 200 jaren het afzonderlijke beroep van pasteibakker te Oostende hebben geïntroduceerd.

-
- (1) Univ. Bib. Gent, J. I.
 - (2) R.A. Brugge, Vrije, 17156, 193 v.
 - (3) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 40/64, Van Iseghem, Akte 278.
 - (4) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/70, De Callais, Akte 16.
 - (5) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/150, Donny, Akte 87.
 - (6) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/153, Donny, Akte 24.
 - (7) R.A. Brugge, Leie Dep., 1238.
 - (8) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/163, Donny, Akte 18.
 - (9) Univ. Bib. Gent, Ms. Zaal, 1908.
 - (10) R.A. Brugge, Volkstelling 1815, nr. 145.
 - (11) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/238, Rycx A jn., Akte 25.
 - (12) R.A. Brugge, Not. Oostende, V.C. 41/256, Rycx A jn., Akte 228.
-

6de GESCHIEDKUNDIGE BOEKENBEURS VOOR VLAANDEREN

ZATERDAG 29 FEBRUARI 1992 VAN 14 - 18 U.
ZONDAG 1 MAART 1992 VAN 10 - 17 U.

CENTRUM VOOR KUNST EN CULTUUR
SINT-PIETERSABDIJ GENT

ORGANISATIE : KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN V.Z.W.
KRAANLEI 65 9000 GENT
TEL. 091/25.64.47 OF 23.13.36 OF 23.70.65 (ANTWOORDTOESTEL)
FAX 091/23.97.38 (STICHTING MENS EN CULTUUR)

Hugh POPHAM - A DAMNED CUNNING FELLOW - The eventful Life of Rear-Admiral Sir Home Popham KCB, KCH, KM, FRS - 1762-1820 - Old Ferry Press - 53 Vicarage Road, Tywardreath, Cornwall.

Eind 1991 verscheen deze biografie van Popham (Een verdomd geslepen kerel), de man van de raid op de sluizen van Slijkens, over wie wij reeds een paar maal geschreven hebben (Jaarboek 1973 Ter Cuere en De Plate, februari 1991).

Het is niet onze bedoeling een korte inhoud te geven van het boek, noch een beoordeling van het werk. Het eerste ware niet mogelijk, daarvoor is het leven van Popham te rijk aan gebeurtenissen. Het is evenwel nodig enkele aspecten uit de loopbaan van Popham te toetsen aan hetgeen hier over hem werd geschreven, de leemten aan te vullen en de aanval op Oostende vanuit een andere hoek te bekijken. Het boek telt 255 blz. wij houden halt na blz. 64.

Daarbij komt nog dat alles wat Popham ondernam op verschillende wijze kon worden geïnterpreteerd. Het begon reeds bij zijn geboorte op Gibraltar : was zijn moeder reeds één uur overleden toen hij ter wereld kwam ? Of leefde zijn moeder nog één uur na de bevalling ? Ook de meningen over zijn persoon zijn uiteenlopend : "een aange-name man", "Hij had moeten gefusilieerd worden". Bekwaam en veel-zijdig was hij zeker.

Wij moeten ons dus beperken tot twee hoogtepunten in verband met Oostende : zijn activiteit alhier (1787-93) en de raid op de sluizen (1798).

Als jong marineofficier nam hij deel aan de Amerikaanse Vrijheids-oorlog, om nadien deelachtig te zijn aan prospectiereizen langs de West-Afrikaanse kust. Eens de vrede hersteld werd hij op "halve solde" gesteld. Dit beviel hem natuurlijk niet en onder het opgeven van allerlei voorwendsels nam hij tijdelijk verlof bij de Navy.

Zijn bedoeling was duidelijk : vanuit de vrijhaven Oostende handel drijven met Oost-Indië om alzo het monopolium van de Engelse East-India Company te omzeilen. Dit was voor hem zeer riskant want zijn vaderland zou voor hem niet mals zijn indien hij werd betrapt. Te Oostende kwam hij in betrekking met de Brit Robert CHARNOCK die, volgens de biograaf, een notoire smokkelaar was van goederen, in het bijzonder thee, naar Engeland. Wij weten dat Robert CHARNOCK & C° ook eerlijke bedrijven opzette en o.a. een katoendrukkerij op Molendorp wenste uit te baten.

Tijdens deze periode komt eveneens veel dubbelzinnigheid aan de oppervlakte. Men zegt dat hij zijn eerste reis naar Indië ondernam in dienst van de East-India Company, als hydrograaf. Meer waarschijnlijk is dat hij de reis deed ten bate van zijn privéhandel, op een 500 ton metend schip dat hij had aangekocht samen met een zekere John McARTHUR ("De Stadt van Weenen").

Ik kan een reden vinden voor dit misverstand. Tijdens zijn reis ontdekte Popham een nieuwe voordelige doorgang tussen de Maleische kust en het Prince of Waleseiland. Deze had hij nauwkeurig in kaart gebracht want hij wist iets af van hydrografie. Ook de East-India Company vond baat door deze ontdekking. Dit werd een van de redenen waarom Popham veel werd vergeven.

De naam van zijn schip had hij veranderd in "L'Etrusco" of "L'Etrusque" die vaarde onder Toscaanse vlag. Het was nl. zo dat de Keizer van Oostenrijk benevens de titel van Graaf van Vlaanderen ook

deze droeg van Hertog van Toscane, hertogdom dat tot het Keizerrijk behoorde. Om begrijpelijke redenen verkoos Popham deze vlag boven de te goed gekende Oostenrijkse adelaarsvlag. Volgens zijn biograaf ontving Popham een "ruime uitrusting" vanwege R. CHARNOCK en C° (volgens Daniël FARASYN 30.000 gulden) om in 1790 een reis naar Bengalen (Calcutta) te ondernemen. Daar beleefde hij enkele avonturen die niet ten zijnen gunste uitvielen, zijn huwelijk in Indië daargelaten. Zijn "L'Etrusco", waarop een hypotheek lag, moest hij verkopen. Met dit geld, en geld uit andere investeringen, kocht hij een nieuw schip, gebouwd in Amerika : de "President Washington" die hij prompt herdoopte in "L'Etrusco". Met deze tweede "L'Etrusco" ondernam hij een reis naar Kanton. Het schip werd volgeladen met waardevolle goederen, bestemd voor Robert CHARNOCK & C°, te Oostende.

Ondertussen liepen tegen Popham veel klachten binnen bij de East-India Company wegens zijn illegale handel. Tijdens de terugtocht werd zijn schip enkele malen gepraaid maar hij wist telkenmale zijn plan te trekken.

Aangekomen voor Oostende bleef hij voor de rede liggen, waarschijnlijk wegens laag water. De geschenken voor zijn vrouw liet hij aan wal brengen. Maar dan gebeurde het. Tijdens zijn afwezigheid was een en ander gebeurd : de Franse Revolutie, Franse invasie en veldslagen op Belgisch grondgebied. Vóór onze kust stationeerden Engelse oorlogsbodems. Een dezer was de fregat "Brilliant" onder luitenant Mark ROBINSON. Tijdens de nacht roeide een groep mariniers naar "L'Etrusco" en het schip, inclusief cargo, werd in beslag genomen als oorlogsbuit, en dit ten overstaan van een bevriende natie ! Over deze inbeslagname werden processen gevoerd gedurende 15 jaar.

Hoewel de "Oostendenaars" bekend stonden als vrijbuiters was de "L'Etrusco" oppervlakkig in orde. Dit gebeurde op 15 juli 1793 en hierdoor kennen wij tevens de datum waarop Popham naar Oostende terugkeerde.

De moeilijkheden moeten echter van zodanige aard geweest zijn dat R. CHARNOCK & C° en Popham op 28 december van hetzelfde jaar lieten akteren "dat ze geen belangen hadden in goederen aan boord van de fregat "L'Etrusque", varend onder Toscaanse vlag, afgereisd naar Bengalen en China in 1792" (FARASYN).

POPHAM - DE RAID OP OOSTENDE

Met het verlies van "L'Etrusco" was het afgelopen met de vrijbuitertijd van Popham. In juli 1793 was hij werkloos. Na veel aandringen werd hij opnieuw in dienst genomen als luitenant bij de Navy. Zijn bindingen met Oostende in acht genomen werd hij naar deze stad gezonden als Agent voor Transport bij de expeditietroepen in Vlaanderen. Op dit ogenblik genoot hij de bescherming van de bevelhebber van dit Engels leger, de Hertog van York. In zijn functie moet hij een belangrijke rol hebben gespeeld die vruchten zou afwerpen voor zijn verdere loopbaan.

Tijdens het beleg van Nieuwpoort door de Fransen in oktober 1793 speelde hij een actieve rol, in het bijzonder door het oprichten van een burgerwacht (Fencibles), hoofdzakelijk gerecruteerd onder de vissers. Hij kreeg daarvoor erkenning van hogerhand. Na drie dagen trokken de Fransen af. Het is tijdens deze periode dat Popham schepen opkocht voor het vervoer van troepen (De Plate).

In 1794 begonnen de krijgskansen te keren voor de Brits-Oostenrijkse

CHART
of the
SOUTH CHANNEL,
from
Prince of Wales Island to
S. O.

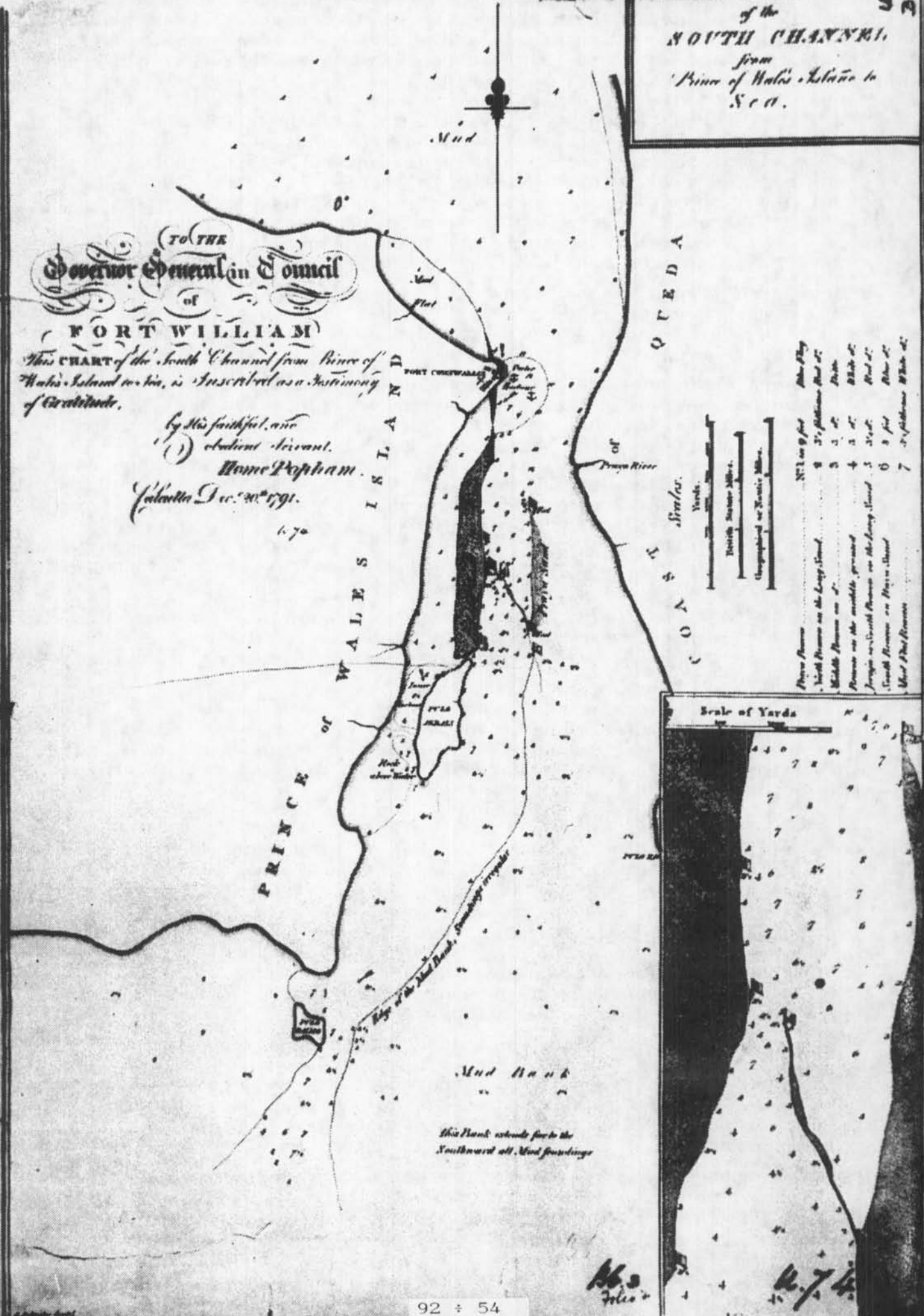
474
263

TO THE
Governor General in Council
of
FORT WILLIAM

This CHART of the South Channel from Prince of
Wales Island to S. O. is Inscribed as a Testimony
of Gratitude.

By His faithful and
(1) obedient Servant,
Home Popham.
Calcutta Dec. 20th 1791.

179

PRINCE OF WALES ISLAND
of
CONNAUGHT RIVER
S. O.

Depth	in fathoms	in feet	in fathoms
North Channel on the Long Sound	8	57	fathoms
South Channel on S. O.	5	35	fathoms
Channel on the middle ground	4	28	fathoms
Channel on the South Channel on the Long Sound	3	21	fathoms
South Channel on Prince Island	0	0	fathoms
Mud Flat	7	51	fathoms

alliantie, Popham zond vrouw en kind naar Engeland, en vanaf dit ogenblik was zijn aanwezigheid alhier vollopig ten einde. Het leger waartoe hij behoorde werd door de Fransen teruggedrongen tot in het Noorden van Duitsland. Nog steeds was Popham de verantwoordelijke voor het transport langs wegen en over binnenwateren. Oostende zou opnieuw met hem kennis maken in 1798.

* * *

In dit jaar 1798 werd Engeland bedreigd door een invasie van het Franse leger onder Napoleon. Er waren geruchten dat zelfs een vloot van luchtballons zou ingezet worden (over de toestand in Engeland heb ik geschreven in het Jaarboek Ter Cuere 1973). Een burgerwacht werd opgericht, maar wat ik toen niet wist was dat Popham hierbij de initiatiefnemer was, zich herinnerend hoe hij destijds te Nieuwpoort een korps van "Fencibles" had opgericht. Maar dit alles was slechts een aanloop tot de raid op de sluizen van Slijkens.

Ook hier was Popham die het idee opperde om de sluizen te vernielen. Hij kende de streek natuurlijk zeer goed en was ervan overtuigd dat voor de oversteek naar Engeland een groot aantal binnenschepen zou gebruikt worden die, ook vanuit Holland, via de kanalen naar de kusthavens zou overgebracht worden. Om nog niet te spreken over de vele vissersschepen in diverse havens. De sluizen van Slijkens en Plassendale vormden belangrijke knooppunten.

Hoewel Napoleon reeds zijn invasieplannen had laten varen, en de blikken wendde naar Egypte, liet hij de invasievloot verder uitbouwen. Dit strooide zand in de ogen van de Engelsen. Ik meen dat zodoende het grootste gedeelte van de Britse vloot in het Kanaal zou gekluisterd worden. De dag waarop Popham zijn aanval uitvoerde vertrok Napoleon vanuit Toulon naar het Oosten.

Popham stelde een Geheim Memorandum op waarin hij uitleg gaf over zijn plannen om de sluizen van Slijkens op te blazen. Wat volgde maakt deel uit van de geschiedenis van Oostende en Bredene, maar de feiten werden steeds vanuit éézelfde hoek bekeken. Over de landing zelf vertelt PASQUINI meer dan de biograaf van Popham.

Hoe zag Popham de aanval die hij wenste uit te voeren en hoe was deze georganiseerd? Er was van in den beginne één grote moeilijkheid: Popham had slechts de graad van kapitein en had nog nooit het bevel gevoerd over een oorlogsschip. Met een graad op dit niveau kon men hem moeilijk de leiding geven over een vloot. Het idee alleen deed de hogere officieren steigeren. Dit werd zo opgelost: ieder deelnemend schip zou onder bevel staan van een kapitein jonger dan Popham, en hoogst in bevel kwam een generaal van de Landmacht: Eyre COOTE.

Popham zelf kreeg het bevel over een schip, "armé-en-flute" d.w.z. uitgerust als een bewapend vrachtschip, de "Expedition". De boot was in slechte staat en uitgerust met 26 kanonnen. De toewijzing was vergezeld van een briefje met verontschuldiging getekend door de jongste Sea-Lord, Sir William YOUNG. Popham was in zijn Q gebeten, hetgeen ook de bedoeling was geweest. De eer van de admiraals was gered!

PLAN VAN POPHAM

Er werd voorzien: buskruit in kratten om de dokken van Oostende in de lucht te laten vliegen, voldoende springbussen om bressen te slaan in zes paar sluizen, gereedschap voor het ondermijnen,

een klein snelzeilend hospitaalschip, enz. De troepen zouden inscheppen vanaf het Isle of Tanet (Z.O. Engeland). Er was geen materiaal voorzien voor kampementen want volgens schatting zou de klus geklaard worden binnen de tien uren. Bewapende kotters zouden gestationeerd worden als padvindders bij het naderen van Oostende om zo de aanvalsschepen binnen de kustwateren te leiden.

De vernieling van de sluizen moest gebeuren op het ogenblik van half-tij. Dan zou door de havengeul een stortvloed van water vanuit het kanaal stromen die zeker chaos zou veroorzaken onder de gemeerde schepen.

Zes oorlogsbodems moesten de stad beschieten vanuit het N.N.W. en zich gereed houden om vijandelijke vaartuigen aan de oostzijde van de stad in brand te steken en te kelderen. Veertien kanonneerboten moesten de oostzijde van de haven voor hun rekening nemen. Ook de ponton die de oversteek van de havengeul verzekerde moest uitgeschakeld worden.

De schepen "Expedition", "Ariadne" en "Minerve" dienden op het strand 600 man af te zetten in platbodems. Ook de sappeurs met springstoffen zouden terzelfdertijd aan land gebracht worden. Nog andere boten dienden kanonnen aan wal te brengen : één zesponder en twee howitsers.

Twee aanvalsgolven moesten de eerste volgen : één van 450 man met wat artillerie, de laatste van 364 man met twee kanonnen. Alternatieve plannen werden uitgedokterd indien een haastige terugtocht verplicht was, eventueel onder druk van overmacht. Indien de tijd het toeliet moesten de sluizen van Plassendale eveneens opgeblazen worden teneinde het kanaal naar Nieuwpoort onbruikbaar te maken.

In het oorspronkelijke plan had Popham schijnaanvallen voorzien op de havens Calais, Dieppe, Fécamps en Saint-Valéry om de aandacht af te leiden van het eigenlijke doel.

Op 13 mei waren alle troepen ingescheept, maar tengevolge van slecht weder werd slechts de volgende dag uitgevaren. Popham ging aan boord te Margate. De overtocht duurde vier dagen ! De dag na de aankomst voor Oostende werd een ultimatum gestuurd naar de Franse plaatscommandant MUSCAR. We weten dat dit werd afgewimpeld.

Popham schreef in een spoedbericht naar de Admiraliteit dat de wind naar het Westen was gedraaid en dreigde heel hard te worden. (PASQUINI schrijft dat de wind naar het Zuiden draaide, hetgeen minder logisch is. In dit geval zou er weinig branding zijn geweest in de ontschepingszone). Met Generaal COOTE overlegde hij of het niet wenselijk ware zich van de kust terug te trekken, naar volle zee, en een betere gelegenheid af te wachten. Toen kregen ze echter het bericht binnen dat het Frans garnizoen te Oostende zeer klein was. Dit deed de generaal beslissen toch de landing uit te voeren, tegen het oordeel van Popham in. Dit gebeurde dan tussen 5 en 6 uur in de morgen van 19 mei 1798.

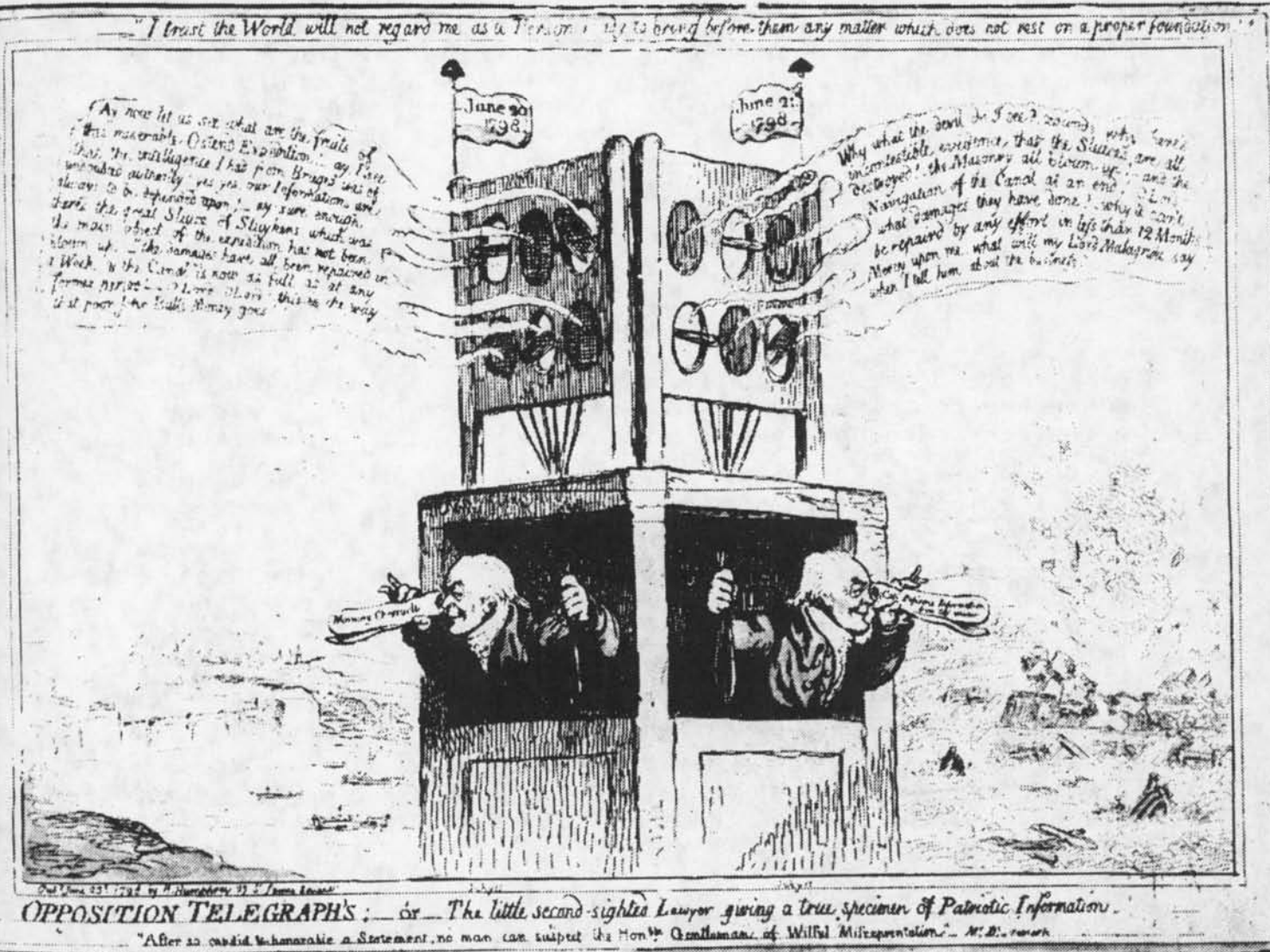
Er werd over en weer geschoten. Om 10u20 hoorde Popham de ontploffingen uit de richting van Slijkens. De troepen werden hierop verzameld in de duinen van Lisseморis, maar tengevolge van het slechte weer kon geen enkele man ingescheept worden. Dit is dan Oostendse geschiedenis.

Popham liet zich naar het strand roeien om aldaar alleen te kunnen vaststellen dat de Engelse troepen omsingeld waren. Hij was ervan

overtuigd dat Generaal COOTE had gecapituleerd. Hij gaf daarop het bevel de schepen verder in zee te ankeren en hees een signaal om wapenstilstand van zijn kant aan te kondigen. Hij schrijft dat hij bericht kreeg van land "dat de sluizen vernield waren, dat verschillende koopvaardijsschepen in brand stonden en de dokken droog lagen". Volgens zijn biograaf zouden de herstellingen vijf jaar in beslag nemen.

Popham schreef zijn minister dat zijn plan degelijk was opgemaakt, de vijand totaal werd verrast, de opdracht was uitgevoerd binnen de voorziene tijd, maar dat hij niet opkon tegen de elementen. In regeringskringen ging men hiermee akkoord.

De pers reageerde anders. In de "Morning Chronicle" van 23 juni verscheen een spotprent (afgedrukt in het boek). Men ziet hierop twee semaforen van een voor mij onbekend model. De ene bericht in een ballonnetje op 20 juni : "er is geen schade aan de sluizen en de haven is rustig". De andere bericht op 21 juni : "de sluizen zijn vernield, het metselwerk is in de lucht gevlogen en er is geen scheepvaart op het kanaal". Het onderschrift stelt : "op tweede zicht : een echt specimen van patriotische informatie".

Above: 'Capt. Pop'em's information from Captain Winter' on the righthand telescope at Henry Dundas's eye, the *Morning Chronicle* on the left. The subject is the demolition of the Saas Lock at Ostend in June 1798. In the left-hand balloon, 'Ay, now let us see what are the fruits of this miserable Ostend Expedition! . . . ' ie, nil; the lock is undamaged and the harbour calm. In the right-hand balloon, ' . . . the Sluices are all destroyed! . . . the Masonry all blown up! . . . and the Navigation of the Canal at an end . . . ' Below, a scene of devastation. The cartoon by Jekyll was published 23 June. 92 ÷ 57

Zoals gezegd : alle handelingen van Popham kan men op twee manieren uitleggen. Ook is het bevreemdend dat Popham en Charnock op 28 december 1793 verklaren geen belangen te hebben in goederen aan boord van "L'Etrusque" (die in beslag genomen was) terwijl de eerste toch jarenlang ijvert om vergoeding te krijgen voor de opgelopen schade. Ik vermoed dat na tijd geen vrees meer bestond voor strafmaatregelen tegen zijn persoon wegens zijn latere verdiensten. Tijdens de processen die gevoerd werden liet Popham steeds uitschijnen dat zijn hardnekkigheid ingegeven was door zijn bezorgheid voor het verlies dat zijn vennoot Charnock had geleden.

De schrijver van de biografie heeft klaarblijkelijk verzuimd opzoeken te verrichten te Oostende. Wat Daniël FARASYN heeft gevonden had hem zeker wat bijgebracht.

Om te sluiten : het is niet Admiraal Popham die de aanval leidde, maar wel KAPITEIN Popham. Over de aangerichte vernielingen, omvang en duur van de herstellingen, is men het nog steeds niet eens.

* * *

De levensbeschrijving van schilder Balthasar SOLVYNS (zichten op Oostende) leert ons dat hij Popham vergezelde tijdens diens reizen naar de Rode Zee en Bengalen. De biograaf van Popham vermeldt de naam van onze schilder niet. Wel schrijft hij dat de kapitein op eigen kosten een tekenaar-ontwerper meenam. Over de identiteit van deze tekenaar hoeven we niet te twijfelen.

Richard VERBANCK

GEKIBBEL ROND GEZONDHEIDSPROBLEMEN

door Ivan VAN HYFTE

In mijn bijdrage over kindersterfte te Oostende (De Plate 91/83) had ik het terloops over de epidemische dreiging die vele negentiende eeuwse steden door een elementair gebrek aan hygiëne kenden.

Met de regelmaat van een klok braken ook in onze badstad (o.a. zomer 1892) epidemieën uit die discussies ontlokten in de gemeenteraad.

Op 23 november 1892 legt burgemeester A. PIETERS de raad een arrest voor dat de verspreiding van besmettelijke ziekten moet voorkomen : op de openbare weg of op markten is het voortaan strikt verboden kleren of beddegoed te verkopen, uit te pakken of te exposeren.

De raad maakte van deze gelegenheid gebruik om het sanitair probleem in een ruimer context te plaatsen.

Raadslid H. GOFFIN beet de spits af met een uitvoerig exposé. Netheid, hygiëne en desinfectie, betoogde hij, zijn van primordiaal belang. Hij vroeg de raad zijn volle aandacht voor de woonomstandigheden van de werkmensen. De medische commissie, vond hij, is te laat in actie gekomen.

Een ander raadslid, V. MICHENS, bracht de deplorabele toestand van het Vuurtoren-kwartier op tafel. Een hele agglomeratie huisjes zonder de minste hygiëne of sanitaire voorziening. Grote plassen water in de straatjes (of wat er moet voor doorgaan), hopen afval achter de huisjes, op enkele stappen van de waterputten infiltreert de mesthoop de bodem. Kortom, een haard waar ziektekiemen zich gretig ontwikkelen.

Blijkbaar goed gedocumenteerd klaagt hij de verwaarlozing van het Vissersdok (le Bassin des Pêcheurs) aan. Slib en slijk dat niet gebaggerd wordt, laat bij laag water een verpestende stank na. Dit kan niet ten laste zijn van de stad, maar van de Staat ! Het ergst van al vindt hij de oude Visserskreek (l'ancienne crique des Pêcheurs). Ook particulieren hebben schuld aan het uitbreken van infecties. In veel woningen, met kroostrijke gezinnen opeengepakt, is een depot van lege visbennen. De politie hield toezicht op het verbod maar sommigen negeren dit en stapelen 600 à 700 bennen bijeen. Toen de mijn werd gebouwd waren magazijnen daarvoor voorzien. Hij besloot met een voorstel : kunnen de jaarlijkse dok-rechten voor een deel niet aangewend worden voor het onderhoud van de bassins ?

Burgemeester PIETERS nam, na al dit kritisch weerwerk, duidelijk gas terug. Hij vond dat de medische commissie goed werk presteerde. Sommige impasses (sloppen) o.a. die in de Schippersstraat en de Babylonstraat werden op haar advies gesloten. Ook schatte hij het aantal huizen rond de vuurtoren op enkele...op Oostends grondgebied wat bij raadslid M. VALCKE de opmerking ontlokte " Il y en a bien une centaine". PIETERS verdedigde zich met te beweren dat de meeste op Bredene lagen. Ook had aannemer DECLOEDT hem dringend de baggerwerken beloofd maar een ongeval met zijn machine zorgde voor uitstel. "Reeds 2 jaar vragen wij aan de gemeenten Stene en Mariakerke de aansluiting op ons rioolnet; hun college weigerde".

H. GOFFIN weigerde zich daar bij neer te leggen. Een lid van de medische commissie bevestigde hem dat deze bijna nooit bijeenkwam en dat hij zélf, vergezeld van schepen R. VAN LOO zich vergewiste van de situatie in de 2 sloppen en dit zelf signaleerde...

Het gekibbel rondde de burgemeester af met een "l'incident est clos".

WANNEER WERD EEN SLUIS GEBOUWD OP DE Ste. CATHARINAKREEK ?

Onlangs kreeg ik een krantenknipsel in handen, waarop een plannetje van de stad Oostende is afgebeeld, met als ondertitel : De Oostendse haven tussen 1667 en 1690 volgens chevalier BEAULIEU, kartograaf van Lodewijk XIV...

Ik geef hiervan een - vergrote - fotocopie.

Wat mij opvalt is de aanwezigheid van een sluis (Ecluse) op de Ste. Catharinakreek (hier betiteld : "Canal de...") ten zuiden van de stad. Bij mijn weten werd de eerste sluis op de Ste. Catharinakreek slechts gebouwd in 1745, naar aanleiding van de indijking van de Ste. Catharinapolder.

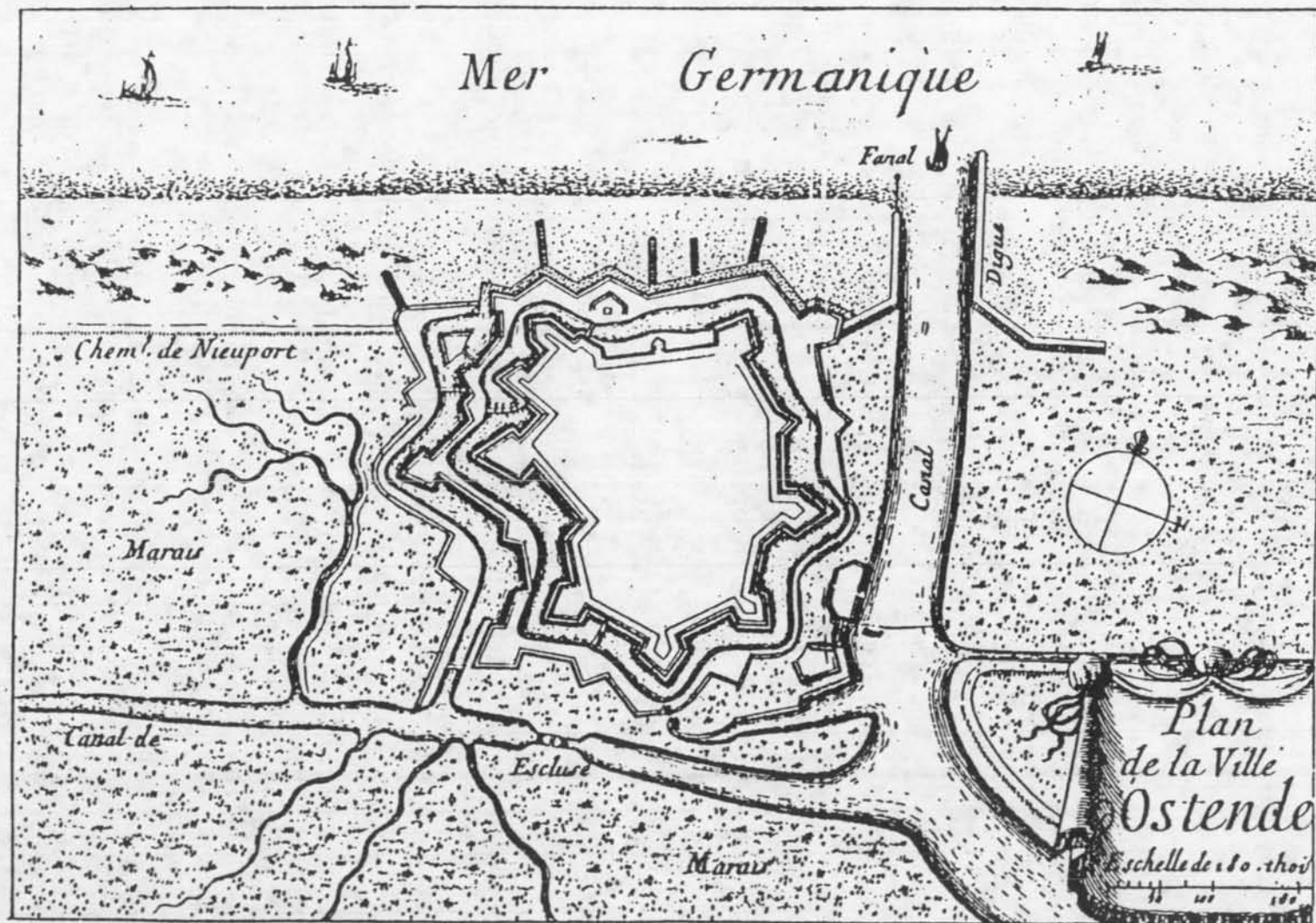
De inplantingsplaats van de sluis op het plannetje en deze van de uitwateringssluis van de Ste. Catharinapolder stemmen wel nage-noeg overeen.

Ik stel me nu de vraag : bestond er reeds een sluis tussen 1667 en 1690, of is de datering van dit plannetje onjuist ?

Het kan moeilijk de sluis zijn van de Ste. Catharinapolder, die beschermd was door een "halve maan", die niet te zien is, en er is evenmin een spoor van de aansluitende polderdijk te zien.

Wie kan de zaak duidelijk maken ?

Gerard VANDAMME

De Oostendse haven tussen 1667 en 1690 volgens chevalier de Beaulieu, kartograaf van Lodewijk XIV. Ten oosten van het omwalde Oostende ligt de nieuwe havengeul die, evenals de verdere uitbouw van de haven, over voormalig Bredens grondgebied liep. (gwo)

AUGUSTUS 1914
VLUCHTELINGENFAMILIE
(IM-VERZ. F. HUB.)

STRANDKARREN ALS ONDERKOMEN
VOOR VLUCHTELINGEN
(IWM-VERZ. F. HUB.)

DE FOTOGRAFIE TE OOSTENDE TOT 1914

(aanvulling op de reeks artikels van Norbert HOSTYN)

In het fotoalbum "Oud Oostende in Beeld" deel 5 staan 2 foto's afgebeeld die getrokken werden door de fotograaf Ad. SIMON die woonde in de Kerkstraat 23 te Oostende.

De twee foto's dateren van circa 1900 en stellen een gedeelte van de Euphrosina Beernaertstraat en van de vroegere Werfstraat voor.

De heer Ad. SIMON wordt noch als fotograaf, noch als particulier, vermeld in de Almanach de Commerce van August STRACKÉ, edities van 1887, 1889, 1892 en 1897.

In de editie van 1909 vinden wij echter op hetzelfde adres (Kerkstraat 23) fotograaf Jean ASAERT (= ASAERT-PIERLOOT) die ook gewoond heeft in het huisnummer 11 van dezelfde straat.

De vraag is of Jean ASAERT, als reeds gevestigde fotograaf, de zaak van Ad. SIMON heeft overgenomen of dat er hier maar sprake is van verhuis naar een beter geschikt handelspand. In dit geval moest de zaak van Ad. SIMON reed zijn opgedoekt.

Anders nog : bestaat er een band tussen de twee families ?

André VAN CAILLIE

VERLEDEN EN HEDEN VAN HET MOLENAARSHUIS

door Freddy DUFAIT

Oude foto's van Stene tonen "zichten" om nooit te vergeten. Één ervan toont ons het brugje over het Steenemolengeleed en tevens het begin van de Dorpstraat. Wanneer men op het brugje stond keek men links naar de molen met daarvoor het molenaarshuis.

Uit geschiedenisbronnen is er geweten dat de vroegere houten molen in 1853 vervangen werd door een stenen molen. Smid en bakker Frans VANDEN BUSSCHE was de opdrachtgever ervan en tevens de eigenaar, die dan ook hoogstwaarschijnlijk een stenen molenaarshuis liet bouwen om daarin te wonen en handel te voeren. Uit mondelinge overlevering weten wij dat de molenhandel duurde tot aan het begin van de eerste wereldoorlog.

In 1878 verkocht Frans zijn molen en huis aan Amandus VANDEN BUSSCHE die het dan overliet aan zijn schoonzoon en dochter Charles en Julie VERMEIRE-VANDEN BUSSCHE, waarna het dan in handen kwam van broer Kamiel VERMEIRE.

In 1919 werd molen en huis openbaar verkocht en de toenmalige molenknecht Cyrille PARMENTIER-TERMOTE werd de nieuwe eigenaar en als knecht fungeerde dan neef Georges TERMOTE gehuwd met de nog altijd goed gekende Alice TANGHE.

In 1960 verhuisde weduwe Georges TERMOTE naar haar nieuw huis, gebouwd op de gronden van de opbergplaats van de molen, vlak naast het molenaarshuis.

In 1964 kwam zij en haar kinderen, na de dood van weduwe Cyrille PARMENTIER door erfenis in bezit van molen en huis.

In 1979 verkocht zij de molen en aanhorende grond aan de stad Oostende om zodoende de molen in zijn vroegere luister te herstellen.

len. Eventjes later werd schepen BOURGOIS eigenaar van het molenaarshuis.

Het huisje zonder verdieping, zoals de meeste Steense huizen dan, had, bovenaan een witgekalkte voorgevel afgeboord tot tegen de troittoir met pekverf. Een voordeur met langs weerszijden elk twee vensters met klapluiken gaven toegang en licht in het molenaarshuis. Langs de drie stoepjes van de voordeur kwam men in de drie plaatsen die uitgaven op de straat : de middenplaats met links daarvan de voute en rechts nog een grote plaats, eindigend allemaal rechtstreeks of langs keuken aan de achtergevel. De achtergevel was lager door het grote schuinend dak. De twee achterdeuren, één voor de voute en één voor het keukentje kwamen bijna tegen de dakgoot. Een dubbelvenster met klapluiken en een klein venstertje gaven uitzicht op de molen. Een pannendak overdekte een ruime zolder.

In deze straat huurde kunstenaar Redgie VAN TROOST in 1984 dit molenaarshuis om er zijn schildersatelier te maken. Hij zegde zelf : "Er is ruimte genoeg voor een gedeelte atelier en een deel permanente tentoonstelling. Het is een uitdaging voor mij en ik hoop dat het bijdraagt tot de verdere 'culturele ontwikkeling' van de Steense kunst".

Het vele bezoek noopte hem tot verbouwing : de voute verandere in een gezellige keuvelplaats, dicht bij een oude Vlaamse schouw, aan tafel of aan de gezellige toonbank. De overige twee plaatsen werden één grote plaats in elkaar lopend langs een rondboog met gezellige tafeltjes die een uitzicht gaven op de permanente tentoonstelling van Redgies zee- en polderzichten. Bij een voorstelling van de kunstmap "Steense Stenen" schreven wij : "Als brug tussen zee en polder heeft kunstschilder Redgie VAN TROOST zijn atelier en tentoonstellingszaal opgericht in het Molenaarshuis te Steene-dorp. Zijn grote liefde voor de zee heeft hij nu gedeeld

met dit landelijk dorpje en het omgevend polderlandschap.

Zo was en werd het molenaarshuis in 1986 omgevormd tot een kunst-kroeg, waar tal van kunstenaars bij hun tentoonstellingen en kunst-liefhebbers bij hun bezoek heerlijke momenten kenden.

Ook de zolder kreeg een metamorfose. De "gouden" handen van de kunstenaar deden wonderlijke hoekjes ontstaan : een eethoek, een T.V.-hoek, een knuffelhoek, twee slaapkamers met bad en douche en het ruime dakvenster gaf een prachtig uitzicht op de molen. Ook voor- en achtergevel kregen een nieuw kleedje en het knap vernieuwd uitzicht spoorde de voorbijganger aan tot een bezoek. In 1990 zette Redgie een kroon op zijn werk met de verwezenlijking van een buitentoonbank en -terras.

Na ruim zes jaar dag en nacht werk aan en in het huis nam Redgie VAN TROOST en vrouw Rosette TWIESELMANN afscheid van "hun" molenaarshuis, wellicht met een heimwee, maar toch trots over hetgeen ze zelf presteerden in deze korte tijd ten bate van het molenaarshuis en Stene. De kroeg en permanente tentoonstellingen gingen echter niet te loor : Serge DEVRIENDT - Inge ZWAENEPOEL volgden op en met hun leuze "CARPE DIEM" hopen zij even ten dienste te staan in dit prachtig kader.

Bibliografie

Henri DE SMEDT : Stene, een dorp in een stad.

René HUPPERTS : Steene en Stene.

Freddy DUFAIT : Kunstschilder Redgie Van Troost in een tijdspanne van 25 jaar.

Diverse mondelinge overleveringen.

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAuw
m.m.v. E. SMISSAERT

RAHIR, E. - Ostendiana R.149/5

L'Excursion aux dunes de La Panne le 2 juillet 1933.

DESMEDT, Hilda - Ostendiana D.355.15/1

De oesterbanken van Oostende : een voorbeeld van economische interventie-politiek in de 18e eeuw.

DIEUDONNÉ, R. - Ostendiana D.144/1

Lignes de la côte : le réseau du littoral belge. Bruxelles : société nationale des Chemins de fer Vicinaux, 1986.

LIÉTARD, Edwin - Ostendiana L.552/17

De sluizen van Sas-Slijkens : 7 medailles. Oostende : E. Lietard, 1991.

GOBYN, Ronny - Ostendiana V.661.5/1

Het "koninklijke" Oostende (1902) : architecten Ch. Girault, H. Maquet en A. Marcel. In : Vlaanderen : tijdschrift voor kunst en cultuur nr. 237, 1991.

VERBOUW, Maria - Ostendiana V.344/1

Oostduinkerke : duinenreservaat "De Doornpanne". Oostduinkerke : Vereniging voor vreemdelingenverkeer, 197?.

MEYER, Ronny de - Ostendiana V.661.5/1

Casino-Kursaal Oostende : alternatief ontwerp, bouw door architect

Léon Stijnen. In : Vlaanderen : tijdschrift voor kunst en cultuur nr. 237, 1991.

SCHRAMME, Roger - Ostendiana S.474/1
Geschiedenis der Koninklijke Gilde Sint-Sebastiaan te Knokke : 1573-1973.

NIEUWPOORT - Ostendiana N.355/1
Nieuwpoort : "Heemkring Bachten de Kupe, 1963.

NIEUWPOORT - Ostendiana N.355/2
Nieuwpoort, de goedkoopste en snelste haven van België : geringe havenkosten, vlugge overscheping, snelle overvaart. Nieuwpoort-Bad : Druk. Cordel-Sinnaeve, 1933.

NIEUWPOORT - Ostendiana N.355/3
Nieuwpoort : lees- en kijkboek samengebracht door de werkgroep geschiedenis. V.V.V., 1988.

DALLE, D. - Ostendiana D.141/1
Gids voor de Westkust, Veurne en het achterland. Westvlaamse Gidsenkring. Afd. Westhoek, 196?.

DALLE, D. - Ostendiana 141/2
De bevolking van de stad Veurne in de 17de-18de eeuw.

VANDEKERCKHOVE, Flor - Ostendiana V.150.45/1
De smaak van het zeewater : verhalen. Oostende : Manga, 1991.

CAILLIE, André Van - Ostendiana C.103/5
Oud Oostende in beeld : deel 5. Blankenberge : Druk. Plus-point, 1991.

DEGRYSE, Roger - Ostendiana D.265/25
Vlaanderens haringbedrijf in de Middeleeuwen. Antwerpen : De Nederlandsche Boekhandel, 1944.

NEREUS - Ostendiana N.220/1
Sint Idesbald : de bloem der Vlaamsche kust. Sint-Idesbald : Zusters Paulinen, 1934.

WELKOM - Ostendiana W.425/1
Welkom te Oostende : gids. Publisher Hercules, 1972.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/360
Maastrichtse kunstenaars nu : dubbele internationale expositie te Oostende en te Maastricht. Expo te Oostende en te Maastricht. Druk. Kampert, 1991.

HEUSINGER VON WALDEGG, Joachim - Ostendiana E.336/180
James Ensor : Legende von Ich. Köln : DuMont Buchverlag, 1991.

WILLEKENS, Emiel - Ostendiana W.707.5/1
Randschrift : gebundelde gedichten. Bevat "Ostendiana" en "Brede-niana. Antwerpen, 1990.

SINT-GODELIEVE - Ostendiana S.624.1/1
Sint-Godelieveabdij Gistel 1891-1991. Oostende : Druk. Goekint, 1991.

BAILLEUL, Pierre - Ostendiana B.156/7
Deltagids van de Kust. Bruxelles : Ed. Delta, 1991.

CLERCK, Karel de - Ostendiana C.284/4
Enkele documenten betreffende het "sociaal actieplan" in het bisdom Brugge op het einde van de 19de eeuw : 1895-1896. Gent : R.U. Gent, 1991.

p.v.b.a A. & Y. MONBALLIU

Jozef II straat 25, OOSTENDE

Tel. 059 - 70 21 13

VERKOOP en HERSTELDIENST - ONDERHOUD

Schrijfmachines - Elektronische rekenmachines - Bureelmeubelen

P R O M O T I E V E R K O O P

Te koop aan de balie van het Heemmuseum

Ostendiana III + IV + V aan 1.000 Fr

i.p.v. 1.650 Fr

Nu kopen - een enige gelegenheid !!!

Begravenissen
Crematies

NUYTTEN

Inzake rouw
gaat het om diskreette takt.
Binnen een beperkte tijd dienen moeilijke,
vaak pijnlijke beslissingen genomen.
Dit vereist ervaring, een gedegen uitrusting
en ook iets bijzonders menselijks,
de juiste toon.

Voor dit alles kan u bij Nuytten terecht.
Begravenissen, crematies, rouwtransporten,
tegen sociale prijzen
Nuytten is uw steun in droevige dagen.

Tel. 059/80 15 53 & 70 32 78
Torhoutsesteenweg 88
Petit-Paris - Oostende

